

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 1a/2016

privind controlul constituționalității
decretelor Președintelui Republicii Moldova
nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016, nr. 1912-VII
și nr. 1913-VII din 15 ianuarie 2016

(desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru)

CHIȘINĂU

19 ianuarie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 18 ianuarie 2016,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 ianuarie 2016 în ședință închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 18 ianuarie 2016, deputații în Parlament, dnii Igor Dodon, Vladimir Țurcan, Corneliu Furculiță, Vlad Batrîncea și Adrian Lebedinschi au adresat Curții Constituționale sesizarea privind controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru, nr.1912-VII din 15 ianuarie 2016 privind abrogarea unui decret al Președintelui Republicii Moldova și nr. 1913-VII din 15 ianuarie 2016 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorii sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

3. La 21 decembrie 2015, Președintele Republicii Moldova l-a desemnat pe dl Ion Sturza în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru și l-a autorizat să întocmească programul de activitate și lista Guvernului, prezentându-le Parlamentului spre examinare. În cadrul ședinței Parlamentului pentru investirea Guvernului din 4 ianuarie 2016, în lipsa cvorumului necesar pentru a declara ședința deliberativă, Președintele Parlamentului a constatat că tentativa de investire a Guvernului a eșuat.

4. Prin Decretul nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016, Președintele Republicii Moldova l-a desemnat pe dl Ion Păduraru în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru. La 15 ianuarie 2016, Președintele Republicii Moldova a abrogat decretul enunțat în legătură cu renunțarea dlui Păduraru la calitatea de candidat desemnat pentru funcția de Prim-ministru. În aceeași zi, Președintele Republicii Moldova a emis Decretul nr. 1913-VII privind desemnarea dlui Pavel Filip pentru funcția de Prim-ministru.

5. Autorii sesizării au solicitat Curții Constituționale să supună controlului constituționalității decretelor enunțate *supra* sub următoarele aspecte:

- 1) *Parlamentul nu s-a pronunțat prin vot asupra investirii/respingerii Guvernului Sturza, la ședința Parlamentului nefiind întrunite cerințele de cvorum, astfel încât tentativa de formare a Guvernului nu a fost epuizată;*
- 2) *Majoritatea parlamentară nu a fost constituită regulamentar;*
- 3) *Decretele sunt neconstituționale, deoarece au fost emise în ultimele 15 zile ale termenului de 3 luni, prevăzut pentru investirea Guvernului;*
- 4) *Președintele Republicii Moldova a aplicat duble standarde de integritate la desemnarea/refuzul desemnării candidaților pentru funcția de Prim-ministru;*
- 5) *Neconsultarea fracțiunii parlamentare a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (în continuare - PSRM).*

6. În opinia autorilor sesizării, emiterea decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016, nr. 1912-VII și nr.1913-VII din 15 ianuarie 2016 contravine articolului 98 din Constituție.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 68

Mandatul reprezentativ

„(1) În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul. ”

Articolul 77

Președintele Republicii Moldova, șeful statului

„(1) Președintele Republicii Moldova este șeful statului.

(2) Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.”

Articolul 94

Actele Președintelui

„(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Republicii Moldova emite decrete, obligatorii pentru executare pe întreg teritoriul statului. Decretele se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

[...]”

Articolul 98

Învestitura

„(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(2) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

(4) În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

8. Autorii sesizării susțin că decretul Președintelui Republicii Moldova a fost emis după eșuarea tentativei de învestire a Guvernului la 4 ianuarie 2016, ca urmare a lipsei de cvorum în ședința Parlamentului, care a fost interpretată neîntemeiat ca vot negativ exprimat candidatului la funcția de Prim-ministru, desemnat anterior prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1877 din 21 decembrie 2015.

9. În susținerea acestei alegații, autorii sesizării afirmă că Președintele Republicii Moldova trebuia să desemneze un alt candidat pentru funcția de Prim-ministru doar în urma convocării unei alte ședințe a Parlamentului, în cadrul căreia deputații, în conformitate cu prevederile articolului 98 alin. (3) din Constituție, să exprime vot de neîncredere dlui Ion Sturza (candidat la acel moment pentru funcția de Prim-ministru), sau în cazul în care acesta și-ar fi retras candidatura.

10. În același timp, în opinia autorilor sesizării, neprezentarea unor deputați la ședința Parlamentului din 4 ianuarie 2016 urma să fie calificată drept obstrucționarea puterii în stat, și în nici un caz considerată ca fiind acordarea unui vot negativ. În consecință, Președintele Republicii Moldova urma să sancționeze Parlamentul prin dizolvarea acestuia.

11. În ceea ce privește majoritatea parlamentară absolută, constituită în vederea susținerii unui candidat pentru funcția de Prim-ministru, autorii sesizării consideră că aceasta urmează să fie declarată (formalizată) și în Parlament, nu doar în cadrul consultărilor cu Președintele.

12. În același context, autorii sesizării susțin că după ce dl Ion Păduraru a renunțat la calitatea de candidat pentru funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii Moldova era obligat să reia consultările cu fracțiunile parlamentare înainte de a desemna un alt candidat.

13. De asemenea, potrivit autorilor sesizării, la desemnarea dlui Pavel Filip în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii Moldova a neglijat termenul constituțional de 15 zile acordat fiecărui candidat în vederea solicitării votului de încredere în Parlament.

14. Totodată, autorii sesizării invocă aplicarea unor duble standarde de integritate la desemnarea/refuzul desemnării candidaților pentru funcția de

Prim-ministru de către Președintele Republicii Moldova. Or, după cum afirmă autorii sesizării, candidatura dlui Pavel Filip prezintă dubii în ceea ce privește integritatea, din moment ce a făcut parte dintr-un Guvern demis anterior pentru suspiciuni de corupție, iar acest fapt a determinat Președintele Republicii Moldova să respingă un alt candidat pentru funcția de Prim-ministru.

15. Din motivele expuse mai sus, autorii sesizării susțin că decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016, nr. 1912-VII și nr. 1913-VII din 15 ianuarie 2016 au fost emise cu încălcarea prevederilor articolului 98 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea constată următoarele.

17. În temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea exercită, la sesizare, controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova.

18. Curtea relevă că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

19. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre decretul contestat și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

20. Curtea constată că obiectul controlului constituționalității îl constituie decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016, nr. 1912-VII și nr. 1913-VII din 15 ianuarie 2016.

21. Curtea menționează că, în esență, autorii sesizării au invocat pretense încălcări ale procedurii prevăzute de Constituție și Regulamentul Parlamentului în cadrul desemnării candidatului la funcția de Prim-ministru.

22. În continuare, Curtea va examina temeinicia argumentelor invocate de către autorii sesizării.

1) Cu privire la pretinsa neepuizare a tentativei de formare a Guvernului

23. În ceea ce privește faptul că Parlamentul nu s-a pronunțat prin vot asupra învestirii/respingerii Guvernului Sturza, la ședința Parlamentului nefiind întrunite cerințele de cvorum, astfel încât tentativa de formare a Guvernului nu a fost epuizată, Curtea consideră aceste alegații ale autorilor sesizării ca fiind vădit nefondate.

24. Curtea observă că neîntrunirea cerinței de cvorum în ședința Parlamentului din 4 ianuarie 2016 **s-a produs anume datorită blocării deliberate a ședinței de către fracțiunea PSRM, prin absența**

deputaților acestei fracțiuni, fiind astfel rezultatul exclusiv al acțiunilor sale.

25. Urmând jurisprudența sa anterioară (Hotărârea nr. 30 din 1 octombrie 2013), Curtea reține că termenul de 15 zile, prevăzut de articolul 98 alin. (2) din Constituție pentru a cere Parlamentului votul de investitură, **este termenul-limită acordat candidatului desemnat pentru funcția de Prim-ministru pentru efectuarea tuturor procedurilor de formare a Guvernului.** Astfel, indiferent dacă Parlamentul și-a exprimat sau nu votul în mod expres, tentativa de formare a Guvernului este considerată epuizată la expirarea acestui termen.

26. Prin urmare, în cadrul procedurilor de formare a Guvernului, **neacordarea votului de încredere de către Parlament în interiorul termenului de 15 zile de la desemnare**, indiferent de motivele pentru care nu s-a produs, **are semnificația eșuării tentativei de formare a Guvernului.**

27. Astfel, în conformitate cu atribuțiile sale constituționale, Președintele Republicii Moldova urma să desemneze din nou un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

2) Cu privire la pretinsa constituire neregulamentară a majorității parlamentare

28. În ceea ce privește afirmația autorilor sesizării că majoritatea parlamentară nu a fost constituită regulamentar, Curtea reamintește că prin Hotărârea nr. 32 din 29 decembrie 2015 a adoptat o Adresă, prin care a solicitat Parlamentului să reglementeze expres conceptul de formalizare a majorității parlamentare în scopul susținerii unei anumite candidaturi pentru funcția de Prim-ministru și a procedurii de notificare a Președintelui în această privință.

29. Potrivit raționamentelor expuse în Hotărârea nr. 32 din 29 decembrie 2015, care au fost reiterate și în Adresă, Curtea a subliniat necesitatea constituirii în mod transparent a unei majorități parlamentare, care urmează a fi formalizată, nu doar declarată, cu indicarea deputaților care o constituie, cu specificarea disponibilității de a susține o anumită candidatură pentru funcția de Prim-ministru și cu notificarea oficială în adresa Președintelui Republicii Moldova.

30. Prin urmare, din conținutul Hotărârii și Adresei menționate, este absolut evident că **în speță este vorba de o situație diferită decât cea prevăzută de Regulamentul Parlamentului**, care se referă nemijlocit la configurația Parlamentului imediat după alegeri, și nu la reconfigurările ulterioare.

31. În contextul viciilor de procedură la constituirea majorității parlamentare, invocate de către autorii sesizării, Curtea reamintește că anterior a statuat în jurisprudența sa că, potrivit articolului 68 din Constituție, **orice mandat imperativ este nul.** Prevederile acestui articol

valorifică fără limite mandatul reprezentativ și constituie punctul de plecare în explicarea raporturilor constituționale dintre deputat și alegătorii săi.

32. De altfel, în interpretarea dispozițiilor constituționale de la art. 68, în Hotărârea nr. 8 din 19 iunie 2012, Curtea a statuat:

„34. [M]andatul de parlamentar exprimă relația parlamentarului cu întregul popor, în serviciul căruia este, nu numai cu alegătorii care l-au votat, deși aceștia beneficiază de prezența parlamentarului în virtutea obligației sale de a ține legătura cu alegătorii. Astfel, sintagma „a fi în serviciul poporului” de la articolul 68 alin. (1) din Constituție înseamnă că, din momentul alegerii și până la încetarea mandatului, fiecare deputat devine reprezentantul poporului în integralitatea sa și are drept misiune să servească interesului comun, cel al poporului, și nu doar partidului din care provine. [...]

35. În definirea acestor interese, opțiunea parlamentarului este liberă, chiar dacă el face parte dintr-un partid pe care îl reprezintă în Parlament. În conformitate cu articolul 2 alin. (2) din Constituție, nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. În acest sens, principiile fundamentale ale statului de drept trebuie respectate cu sfințenie pentru a se evita tentația pe care ar putea-o avea unul sau mai multe partide politice, devenite majoritare în Parlament, de a-și transforma „aleșii” în „activiști ai partidului” sau structurile administrației publice centrale sau locale în „organe de partid”, centrale sau locale.”

33. În plus, Curtea relevă că, în Raportul nr. CDL-AD(2009)027 privind mandatul imperativ și practicile similare, Comisia de la Veneția a menționat:

„[...] Comisia de la Veneția nu a încetat de a susține că pierderea calității de reprezentant, din cauza schimbării afiliației politice, este contrară principiului mandatului liber și independent. Cu toate că scopul urmărit prin acest tip de măsuri poate fi considerat ca fiind oarecum justificat, principiul constituțional fundamental care interzice mandatul imperativ sau alte practici similare vizând privirea unui reprezentant de mandatul său, trebuie să prevaleze ca o piatră de temelie a constituționalismului democratic european.”

34. În contextul celor expuse, Curtea subliniază caracterul neimperativ al mandatului, care include dreptul **deputatului de a vota independent de fracțiunea/partidul din care face parte**. Astfel, modul de asociere a deputaților pentru susținerea unui guvern poate depăși cadrul fracțiunilor constituite imediat după alegeri.

3) Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a decretelor emise în ultimele 15 zile ale termenului de 3 luni

35. Cu referire la faptul că decretelor Președintelui Republicii Moldova sunt neconstituționale, deoarece au fost emise în ultimele 15 zile ale termenului de 3 luni (cu o întârziere de o zi), Curtea notează că acest argument de asemenea este nefondat.

36. În acest context, urmând jurisprudența sa anterioară, Curtea reiterează că **termenul de 15 zile este unul limitativ pentru candidat** în vederea solicitării votului de investitură, și nu pentru Președinte, în vederea

desemnării candidatului. Aceasta nu exclude pentru candidat dreptul de a solicita votul de investitură înainte de expirarea termenului-limită de 15 zile.

37. Astfel, epuizarea termenului de 15 zile nu este obligatorie pentru solicitarea votului de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului din partea candidatului desemnat pentru funcția de Prim-ministru. În acest sens, Curtea reține că scopul urmărit prioritar îl constituie investirea unui Guvern înainte de expirarea termenului constituțional de 3 luni.

38. Prin urmare, nerespectarea de către Președintele Republicii Moldova a termenului de 15 zile enunțat nu poate afecta valabilitatea decretului de desemnare a candidatului, cu atât mai mult cu cât în speță este vorba de micșorarea acestui termen **cu o singură zi** și nu afectează substanța procedurilor de investire a noului Guvern. În acest context, Curtea reține că 14 zile este un termen suficient pentru candidatul desemnat pentru a solicita votul de investitură a Guvernului.

39. De asemenea, Curtea relevă că desemnarea candidatului Pavel Filip s-a efectuat cu acordul acestuia, fapt care presupune și **acceptul implicit pentru această limitare de o zi**.

40. Urmând jurisprudența sa constantă, Curtea reține că, în sensul articolului 98 din Constituție, în interiorul termenului de 3 luni, **inclusiv în ultimele 15 zile**, Președintele Republicii Moldova și Parlamentul nu sunt limitați în privința numărului tentativelor de formare a Guvernului.

4) Cu privire la pretinsa aplicare a dublelor standarde de integritate la emiterea decretelor de desemnare a candidaților pentru funcția de Prim-ministru

41. În ceea ce privește alegația autorilor sesizării că Președintele Republicii Moldova a aplicat duble standarde de integritate la desemnarea/refuzul desemnării candidaților pentru funcția de Prim-ministru, Curtea notează că anterior s-a pronunțat asupra unor afirmații similare.

42. În esență, autorii sesizării invocă faptul că dl Pavel Filip a făcut parte dintr-un Guvern demis prin moțiune de cenzură pe motive de corupție.

43. Astfel, Curtea reamintește că, prin Decizia de inadmisibilitate nr. 10 din 18 noiembrie 2014, a subliniat distincția care urmează a fi operată între răspunderea personală pe care o poartă un Prim-ministru pentru Guvernul pe care îl conduce în raport cu ceilalți membri ai Guvernului.

44. Prin urmare, ținând cont de jurisprudența sa anterioară, Curtea reține că **demiterea prin moțiune de cenzură nu presupune pentru membrii Guvernului demis imposibilitatea automată de a exercita o funcție de demnitate publică**.

5) Cu privire la pretinsa neconsultare a fracțiunii parlamentare a PSRM

45. Referitor la neconsultarea fracțiunii parlamentare a PSRM, Curtea notează că anterior s-a pronunțat asupra acestui aspect în Hotărârea nr. 32

din 29 decembrie 2015. Prin urmare, Curtea constată că în această parte sesizarea este repetitivă.

46. Adițional, având în vedere faptul că **fracțiunea PSRM și-a anunțat public refuzul de a participa la consultările cu Președintele Republicii Moldova** în vederea formării Guvernului, în această parte sesizarea este abuzivă.

Concluzii

47. În lumina celor expuse, cu referire la pretensele încălcări invocate în speță, Curtea constată că autorii sesizării nu au argumentat incidența normelor constituționale asupra actelor contestate.

48. Totodată, Curtea menționează că sesizarea depusă este abuzivă, deoarece fracțiunea PSRM a refuzat să participe la formarea Guvernului și, anume datorită absenței membrilor fracțiunii PSRM, a contribuit la lipsa cvorumului la ședința Parlamentului și la eșuarea tentativei de investire a Guvernului Sturza.

49. Prin urmare, având în vedere raționamentele enunțate supra, Curtea notează că sesizarea este vădit nefondată, formulată abuziv și argumentată defectuos.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea unui grup de deputați pentru controlul constituționalității decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 1908-VII din 14 ianuarie 2016 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru, nr. 1912-VII din 15 ianuarie 2016 privind abrogarea unui decret al Președintelui Republicii Moldova și nr. 1913-VII din 15 ianuarie 2016 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 19 ianuarie 2016
DCC nr.1
Dosarul nr. 1a/2016*